

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī.

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. 72
lauksaimniecības tehnikas mehāniķim, tehniķim
(Izglītības programmas īstenošanas vieta "Višķi")**

1. Vispārīgās prasības.

Lauksaimniecības tehnikas mehāniķis, tehniķis vada dažādas lauksaimniecības mašīnas un iekārtas, kuras paredzētas lauksaimniecības kultūru sējai, novākšanai un iegūtās ražas pirmapstrādei. Lauksaimniecības tehnikas mehāniķis strādā ar mobilām, pārvietojamām un pašgājējām, gan ar stacionārām lauksaimniecības mašīnām. Operators sagatavo viņa pārziņā esošo tehniku darbam, veic tās tehniskās apkopes un remonta darbus.

Darba vieta: lauksaimniecības tehnikas novietne, lauksaimniecības mašīnas kabīne, remonta laikā- mašīnas remonta zona (arī zem klajas debess)

1.1. Nosacījumi darba izpildei:

1.1.1. vecums	no 18 gadiem
1.1.2. dzimums	bez ierobežojumiem
1.1.3. veselības pārbaude	saskaņā ar uzņēmumā apstiprināto sarakstu
1.1.4. kvalifikācija	profesionālā apmācība - attiecīgā tipa traktora vadīšanas tiesību apliecība
1.1.5. instruktāžas:	
1.1.5.1. ievadapmācība	stājoties darbā
1.1.5.2. instruktāžas darba vietā	stājoties darbā un atkārtoti - ne retāk kā 1 reizi gadā

1.2. Darbinieka darba raksturīgās īpatnības. Tehnoloģiskā procesa, iekārtu bīstamās zonas:

- 1.2.1. aizliegts veikt darbu ar bojātu traktoru, mašīnu, aprīkojuma agregātiem ;
- 1.2.2. visām traktoram piekabinātajām mašīnām jābūt aprīkotām ar cieto sakabi, kas izslēdz piekabes mašīnu uzbraukšanu traktoram;
- 1.2.3. braukt ar traktoru pāri ekspluatējamam dzelzceļam atļauts tikai tam paredzētās vietās. Traktora vadītājam jāapstājas, neaizbraucot līdz pārbrauktuvei, un jāpārlicinās, ka ceļš ir brīvs. Ja pārbrauktuve ir apsargājama, jābrīdina dežūrējošais personāls par nepieciešamību braukt ar traktoru pār dzelzceļa pārbrauktuvi un jāpilda personāla norādījumi. Braukt pāri dzelzceļam drīkst tikai ar pirmo ātrumu. Aizliegts apstāties uz pārbrauktuves;
- 1.2.4. traktori, kuru maksimālais iespējamais braukšanas ātrums ir mazāks par 8 km/h, drīkst šķērsot dzelzceļa pārbrauktuvi tikai ar dzelzceļa distances priekšnieka atļauju;
- 1.2.5. braukt ar traktoru pāri dzelzceļa sliedēm vietās, kur nav ierīkota pārbrauktuve, atļauts:
 - 1.2.5.1. tikai ar īpašu dzelzceļa distances administrācijas atļauju un tās pārstāvja klātbūtnē;
 - 1.2.5.2. ja starp sliedēm un to abās pusēs ir dēļu vai gulšņu vienlaidu klājs;
- 1.2.6. traktora vadītājam pirms braukšanas jāsaņem no darbu vadītāja izziņas par mākslīgo veidojumu izturību, kuriem viņam būs jābrauc pāri, kā arī par ceļa īpatnībām vispār;
- 1.2.7. ja notikusi traktora piespiedu apstāšanās uz ceļa nakts laikā, jāuzstāda brīdinoši sarkani signāllukturi un jārīkojas saskaņā ar ceļu satiksmes noteikumu prasībām. Izkāpjot no traktora lietot atstarojošo vesti.
- 1.2.8. aizliegts apstādināt traktoru zem elektrības gaisa vadu līnijas, uz koplietošanas brauktuvēm, pretī izbraukšanas ceļiem, uz ugunsdzēsības brauktuvēm, uz tiltiem;
- 1.2.9. traktora kustība, kā arī tā vešana zem elektrības gaisa vadu līnijas, ja nav ceļazīmju, kas norāda transportlīdzekļa pieļaujamās gabarītus, atļauta tajos gadījumos, kad atstatums starp mašīnas vai kravas augšējo punktu un tuvākā zem sprieguma esošā vada zemāko punktu ir ne mazāks par spēkā esošos normatīvos norādīto;
- 1.2.10. darbs elektrības gaisa vadu līnijas aizsardzības zonā atļauts tikai pēc norīkojuma - atļaujas un elektrības gaisa vadu līnijas īpašnieces organizācijas rakstiskas atļaujas saņemšanas darbu vadītāja vadībā;
- 1.2.11. braukt ar traktoru pa ledu, pāri ūdenskrātuvei, upei un pa purvainu apkaimi drīkst tikai, ja to norādījis darbu vadītājs, pēc tam, kad apsekota trase un pārbaudīts tās aprīkojums ar norādījuma ceļazīmēm;
- 1.2.12. pirms traktora iekraušanas treilerā traktora vadītājam jāpārlicinās, ka treilers atrodas uz līdzena horizontāla laukuma un ir droši nobremzēts. Klājs, pa kuru pārvietoja traktors,

jāizveido ne slīpāks par 15°. Pirms iekraušanas jāpaceļ vērstuve, lai tā netraucētu kustību pa uzbrauktuvi. Pēc traktora iekraušanas jānostiprina vērstuve, kāpurķēdes jānostiprina ar atduršķautņiem, bet korpuss - ar sešu milimetru stieples savilktniem. Aizliegts izdarīt traktora pagriezienu uz treilera;

- 1.2.13. buksēt un izvilkt iestrēgušās mašīnas drīkst veikt tikai ar cietā buksētāja palīdzību bez spēcīgiem rāvieniem. Pielietot šim nolūkam tērauda trosi atļauts vienīgi izņēmuma gadījumos, ja aizmugurējais traktora kabīnes logs droši nasegts ar izturīgu režģi vai tīklu, jo, ja trose pārtrūkst, tā var traumēt traktora vadītāju;

- 1.2.14. aizliegts:

1.2.14.1. uz traktora ar strādājošu dzinēju veikt agregātu, mezglu apskati un izdarīt traktora izjaukšanas un montāžas, iestatīšanas, regulēšanas un jebkādus citus darbus, kā arī stāvēt uz traktora kāpurķēdes un līdzās tai uz zemes;

1.2.14.2. ja traktora dzinējs strādā, mainīt eļļu agregātos un reduktoros, kā arī eļļot traktora mezglus, agregātus un detaļas;

1.2.14.3. veikt darbu ar traktoru, kam nav kārtībā kāpurķēžu, kā arī stāvēšanas bremzes;

1.2.14.4. traktora darba laikā citiem strādājošiem atrasties 10 m rādiusā no traktora, bet, gāžot mežu, - 50 m rādiusā;

1.2.14.5. pārvadājot traktoru uz treilera, atrasties traktora kabīnē un uz treilera;

1.2.14.6. braukt pāri upei pa nepārbaudītu ledu;

1.2.14.7. ļaut vadīt traktoru un uzturēties tajā nepiederošām personām;

- 1.2.15. traktora vadītājs ir atbildīgs par traktoru tā darba laikā, apstājoties, pārvietojoties, kā arī laikā, kad viņš pats veic tā remontu;

- 1.2.16. ja traktors strādā kopā ar citām celtniecības mašīnām, traktora vadītājam jāzina katras mašīnas, kas piedalās kopējā darbā, drošības tehnikas pamatnoteikumi;

- 1.2.17. ja darbus veic reizē ar traktoru un ekskavatoru, nav pieļaujama traktora atrašanās ekskavatora izlīces darbības rādiusā. Traktora vadītājs drīkst uzsākt darbu tikai pēc tam, kad ekskavatora kauss ir nolaists uz zemes;

- 1.2.18. traktoram jābūt priekšējai un aizmugurējai elektriskajai apgaismošanai;

- 1.2.19. strādājot tumšā laikā, darba zonai jābūt pietiekami labi apgaismotai, neatkarīgi no tā, vai traktoram ir patstāvīgs gaismas avots;

- 1.2.20. uz traktora jābūt ierīkotām visām aizsargierīcēm, ko paredz tā konstrukcija.

1.3. Darba vides riska faktori:

- 1.3.1. kustošās mašīnas, mehānismi; mehānismu kustīgās daļas; traktora, piekabes bojājumi darba laikā;

- 1.3.2. piespiedu darba poza; vispārēja vibrācija;

- 1.3.3. paaugstināts trokšņa līmenis;

- 1.3.4. putekļi;

- 1.3.5. nepietiekošs apgaismojums vai pārredzamība

- 1.3.6. nelabvēlīgo klimatisko apstākļu iedarbība;

- 1.3.7. fiziskā pārpūle.

- 1.3.8. sadursme ar šķēršļiem vai citiem transportlīdzekļiem;

- 1.3.9. saskare ar eļļām, dīzeļdegvielu

- 1.3.10. pakļupšana, krišana;

1.4. Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi un to lietošana

- 1.4.1. darba apģērbs, cimdi, atbilstoši apavi;

- 1.4.2. darba, braukšanas režīma ievērošana;

- 1.4.3. augstas pamanāmības (spilgtas krāsas ar atstarojošiem elementiem) signālapģērbs, veste;

- 1.4.4. palīgierīču izmantošana veicot remontdarbus;

- 1.4.5. drošības zīmes, apzīmējumi.

1.5. Ugunsdrošības pasākumi:

- 1.5.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni traktora uzpildes vietās. Uzpildes laikā izlietā degviela jāapber ar smiltīm vai zemi;
- 1.5.2. regulāri veikt kabīnes sakopšanu un netīrumu notīrīšanu no iekārtām;
- 1.5.3. ievietot izlietoto slaukāmo materiālu un eļļainos slaukus metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem;
- 1.5.4. traktoram jābūt nokomplektētam ar ugunsdzēsības ogļskābes aparātu, kuru var aizstāt ar aerosolu vai pulverdzēsšanas aparātiem;
- 1.5.5. aizliegts:
 - 1.5.5.1. atrasties atklātas uguns tuvumā apgērbā, kas nosmērēts ar degvielas un eļļošanas materiāliem, jo apgērbs var uzliesmot;
 - 1.5.5.2. izmantot benzīnu un citus VUŠ, lai tīrītu vai mazgātu specapgērbu;
 - 1.5.5.3. glabāt traktora kabīnē benzīnu un citus VUŠ;
 - 1.5.5.4. atverot metāla taru ar degvielu, sist pa aizbāzni ar metāla priekšmetiem, jo var rasties dzirksteles un notikt sprādziens. Lai izskrūvētu aizgriezni, jālieto speciāla atslēga.
 - 1.5.5.5. tuvināt degvielas tvertnei uguni, lai noteiktu, kāds ir degvielas līmenis. Jālieto mērlīnija.
 - 1.5.5.6. aizliegts glabāt un pārvadāt traktora kabīnē viegli gaistošas/uzliesmojošas vielas;
 - 1.5.5.7. degvielu iepildīt tikai pie izslēgta dzinēja;
 - 1.5.5.8. ziemas laikā neizmantojot atklātu liesmu dzinēja uzsildīšanai, aizsalumu atkausēšanai.

1.6. Elektrodrošības prasības:

- 1.6.1. aizliegts patstāvīgi remontēt elektroiekārtas un elektroietādes. To drīkst darīt tikai elektromontieris;
- 1.6.3. veicot traktora apskati, izmantot pārnēsājamo lampu, kuras spriegums nav lielāks par 12 V;
- 1.6.2. elektriskās strāvas trieciena gadījumā pārtraukt tās iedarbību, novēršot kontaktu ar elektrību vadošo elementu, atslēdzot strāvas padevi.

1.7. Darba higiēnas prasības:

- 1.7.1. darba vietas apgaismojumam jāatbilst spēkā esošajām normām. Apgaismojums no 50 lx uzskatāms par pietiekamu normālai cilvēka redzes uztverei;
- 1.7.2. sadzīves un sanitārām telpām jābūt aprīkotām ar skapi specapgērbu glabāšanai un izlietni vai ar dušām;
- 1.7.3. aukstajā gada laikā (gaisa temperatūra -16°C un zemāka), ja darbs notiek zem klajas debess, jānodrošina strādājošajiem telpas, kur var sasildīties;
- 1.7.4. lai izvairītos no apsaldējumiem, ziemas laikā nepieskarties metāla priekšmetiem, detaļām un instrumentiem bez cimdiem.

- 1.8. Par konstatētiem traktora bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam vai mehāniķim. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
- 1.9. Darbinieks ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.
- 1.10. *Strādājošie, kas pārkāpj šīs darba aizsardzības instrukcijas prasības, atkarībā no pārkāpuma sekām tiek saukti pie disciplinārās, administratīvās, materiālās atbildības vai kriminālatbildības.*

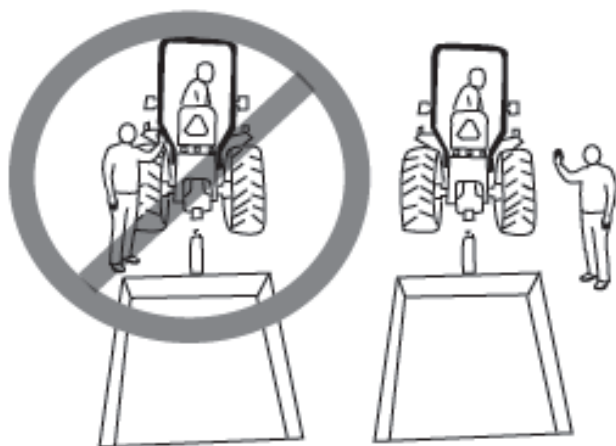
2. Prasības darba drošībai, uzsākot darbu.

- 2.1. Saņemt darba uzdevumu no tiešā darba vadītāja. Veicot darbus jaunā objektā, iepazīties ar darbu veikšanas nosacījumiem. Izpildot nepazīstamu darbu par drošiem darba paņēmieniem, saņemt instruktāžu darba drošībā no darba aizsardzības speciālista. Bez instruktāžas saņemšanas darbu uzsākt kategoriski aizliegts.
- 2.2. Uzvilkt specapgērbu un sakārtot tā, lai nebūtu nokarājošos galu, pārbaudīt darbarīku, individuālās aizsardzības līdzekļu, ugunsdzēsības aparāta esamību un darba kārtību.

- 2.3. Uzmanīgi apskatīt traktoru, pārbaudīt bremzes, tītavu, blokus, tauvas (troses) vai hidrosistēmu, šļūtenes, vadības sviru darbību.
- 2.4. Pirms dzinēja iedarbināšanas uzmanīgi apskatīt rotējošās daļas (ventilatoru, ūdens sūkni u.c.), pārliedzināties, ka uz tām nav nepiederošu priekšmetu, pārbaudīt visu daļu darba kārtību: vai sajūga uzdeva izslēgta, bet ātrumu pārslēgšanas svira atrodas neitrālā pozīcijā; pārbaudīt bremžu stāvokli. Aizliegts iedarbināt dzinēju, ja barošanas sistēmā ir degvielas noplūde.
- 2.5. Aukstā laikā un ziemā dzinēja iedarbināšanu izdarīt tikai pēc tā sasildīšanas. Aizliegts sildīt dzinēju ar atklātu uguni.
- 2.6. Iedarbinot palaišanas dzinēju ar auklas palīdzību, aizliegts ar roku aptvert auklu, kā arī uztīt to uz rokas un stāvēt pretī sparatam. Auklas galā jābūt rokturim.
- 2.7. Apskatīt darba iecirkni, kur tiks veikts darbs ar traktoru, tajā nedrīkst būt lielu akmeņu, celmu un citu priekšmetu, virszemes un gruntsūdeņiem jābūt novadītiem.

3. Prasības darba drošībai, veicot darbu.

- 3.1 Pirms kustības sākuma jāpārliedzinās, ka uz traktora ritošajām daļām nav nepiederošu priekšmetu, ka traktora kustības ceļā nav cilvēku.
- 3.2 Braucot ar traktoru pa tikko uzbūrtu grunti, aizliegts piebraukt tuvāk par 1 m uzbūruma slīpumam.
- 3.3 Traktora vadītājs nedrīkst pieļaut, ka strādnieki atrodas piekabinātajās mašīnās vai ierīcēs, ja tajās nav speciāli paredzētu vietu.
- 3.4 Pirms kustības sākuma pārliedzināties, ka tuvumā nav apakšzemes komunikāciju, kabeļu, cauruļvadu u.tml.
- 3.5 Ja darbs ar traktoru tiek veikts apakšzemes elektrības kabeļu un citu apakšzemes būvju tuvumā, vadītājam jābūt iepazīstinātam ar to izvietojumu un pie viņa jāatrodas apakšzemes būvju shēmai, turklāt šo darbu veikšanai nepieciešama kabeļu un citu apakšzemes būvju valdītājas organizācijas atļauja; kabeļu līniju trasēm tiek noteikta aizsardzības zona - zemes platība gar kabeļu līnijām, ko ierobežo paralēlas līnijas, kas novilkas 2 m attālumā no katras apakšzemes kabeļa trases puses. Aizliegts izstrādāt grunti ar traktora palīdzību tuvāk par 2 m no kabeļa trases.
- 3.6 Ja zemes darbu veikšanas laikā tiek atklāti plānos un shēmās neatzīmēti kabeļi, cauruļvadi, apakšzemes būves, darbi jāpārtrauc, lai noskaidrotu atklāto būvju raksturu, un jāziņo par notikušo atbildīgajam par darbu veikšanu.
- 3.7 Nosviežot zemi tranšejā vai nogāzē, neizvirzīt vērstuvi aiz uzbūruma malas, jo traktors var sākt slīdēt un apgāzties.
- 3.8 Mainot traktora kustības virzienu, pirms tam jāpārliedzinās, ka tā pārvietošanās zonā nav cilvēku.
- 3.9 Lai izvairītos no traktora apgāšanās, neizdarīt asus pagriezienus, ja darbi tiek veikti uz nogāzēm, kā arī, iegremdējot vērstuvi.
- 3.10 Aizliegts ar traktoru pārvietot zemi pa nogāzi augšup, ja tās slīpums ir lielāks par 15°, lejup - ja lielāks par 30°, šķērsslīpums nedrīkst būt lielāks par 15-18°.
- 3.11 Aizliegts strādāt nakts laikā, ja traktora elektriskais apgaismojums nav kārtībā un nav nodrošināta traktora darba elementu un kustības ceļa laba redzamība.
- 3.12 Pirms uzsākt meža gāšanas darbus ar traktoru (celmlauzi), traktora vadītājam jāapskata darbu iecirknis un jānovieto aizsargjums virs traktora kabīnes un motora pārsega.
- 3.13 Veicot piekabināmo agregātu (piekabe u.tml.) nomaiņu:
 - 3.27.1 pie agregāta piebraukt lēnām;
 - 3.27.2 nepieļaut cilvēku atrašanos starp piekabināmo agregātu un traktoru;

3.27.3 galīgo nostiprināšanu veikt dzinējam nedarbojoties;

3.27.4 piekabēm kāša slēgu/bultu nodrošināt pret patvarīgu atvēršanos ar sprostapas palīdzību un savienot drošības ķēdi;

3.27.5 pēc piekabināšanas/atkabīšanas savienot/atvienot elektro/hidro/pneimo sistēmu vadus;

3.14 Strādājot ar dažādiem piekabīnāmiem agregātiem, kuri tiek darbināti ar kardāna pārvadu un kuriem ir rotējoši, kustoši mezgli/mehānismi:

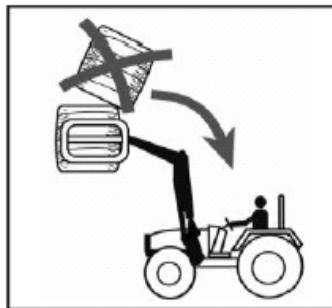
3.14.1 pārliccināties, ka ir uzstādīti un droši nostiprināti visi paredzētie aizsargi rotējošām, kustošām daļām, mezgliem(kardānu pārvadiem u.c.);

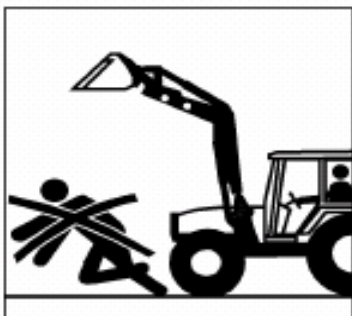
3.14.2 nepieskarties, nepievirzīt ķermeņa daļas, apģērbus tiešā kustošo/rotējošo daļu tuvumā;

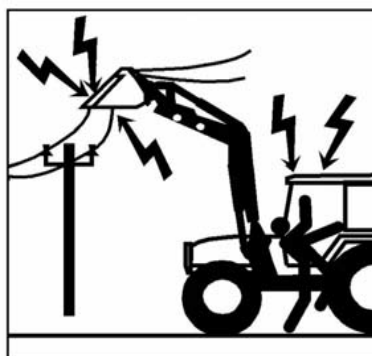
- 3.14.3 jebkurus darbus (apkope/tīrīšana/bojājumu novēršana) veikt dzinējam nedarbojoties.
- 3.15 Aizliegts pārvadāt traktorā(ja tas nav paredzēts), piekabē cilvēkus.
- 3.16 Pirms izkāpt no traktora, kurš novietots ceļa(ielas) labajā pusē, pārliecināties, ka tuvumā nav braucoši transportlīdzekļi.
- 3.17 Esiet piesardzīgi un pieturieties iekāpjot kabīnē un, izkāpjot no tās, īpaši, lietus laikā, dubļos, sniegā un apledojuma apstākļos kad apavu zoles var būt slidenas. Neleciēt.
- 3.18 Visā darba laikā uzturēt tīrību un kārtību traktora kabīnē. Aizvākt visus priekšmetus no kabīnes grīdas, kuri var pārvietoties (paripot, paslidēt) zem vadības pedāļiem un traucēt to darbību.
- 3.19 Nepieciešamos remontdarbus veikt speciāli tam paredzētā vietā. Veicot dažādus remonta un palīgdarbus, strādājot ar dažādiem instrumentiem vai iekārtām, iepazīties un izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.
- 3.20 Pašizgāzēju piekabēm remonta un citus darbus zonā zem paceltas kravas kastes veikt tikai tad, kad uzstādīts balsts.
- 3.21 Veicot remontdarbus neatrasties zem traktora, ja tas ir pacelts un balstās tikai uz domkrata. Remontu veikšanai izmantot tikai nebojātus instrumentus un palīgierīces, kā arī pielietot tos atbilstoši to nozīmei. Motora dzesēšanas sistēmas pārkaršanas gadījumā jebkādas darbības(izplešanās trauka vāciņa noņemšana u.c.), veikt tikai pēc dzesējošā šķidruma atdzišanas.
- 3.22 Mainot riteņus, nodrošināt traktoru/piekabi pret izkustēšanos ar stāvbremzes un paliktņu palīdzību. Domkratu novietot stabili un uz cieta pamata. Ja paceļot traktoru/piekabi ar domkratu, konstatējot traktora/domkrata sašķiešanās pazīmes, pacelšanu pārtraukt un veikt atkārtotu domkrata uzstādīšanu. Atskrūvējot riteņu skrūves, nelēkt ar kājām uz atslēgas.
- 3.23 Veicot riteņu nomaiņu, neatstāt riteņus vertikālā stāvoklī.
- 3.24 **Darba ar frontālo iekraveju:**
- 3.27.1 Iedarbinot traktoru pārliecināties, ka ātrumu pārslēgs, hidrosadalītāja vadības sviras ir neitrālā pozīcijā. Sekot traktora kontrolaparātūras rādījumiem visu darba laiku.
- 3.27.2 Neveikt darbus, kurus nav paredzēts veikt ar frontālo iekrāvēju.
- 3.27.3 Neizmantot bojātas kraušanas, kravas satveršanas palīgierīces.
- 3.27.4 Aizliegts celt un pārvietot kravu, kura ir smagāka par maksimālo celjspēju, kā arī pacelt, transportēt kravu, kuras masa nav zināma.
- 3.27.5 Kravu paņemt, satvert tādā daudzumā, lai tā(tās daļas) nevarētu nokrist, izkrist. Kraušanas iekārtu vienmēr pacelt tādā augstumā(ņemot vērā kraujamo kravu), lai uz kabīnes neuzkristu krava vai tās daļas.

3.25 Nekad nestāvēt, neatrasties zem paceltas kraušanas iekārtas.

- 3.27.1 Aizliegts strādāt slīpumā, kas pārsniedz ekspluatācijas instrukcijā noteikto lielumu.
- 3.27.2 Iesākot kustību (īpaši atpakaļgaitā) pārliecinieties vai ceļā nav šķēršļi, un padodat skaņas signālu, ja strādājat vietās, kur ir troksnis vai nepietiekama redzamība, bet ir iespējama cilvēku un citu transportlīdzekļu kustība.
- 3.27.3 Darba laikā ievērot uzņēmuma teritorijā noteiktos kustības maršrūtus un izmantot tikai braukšanai paredzētās vietas un norādītās pārbrauktuves, kā arī ievērot noteiktos ātruma un citus ierobežojumus.
- 3.27.4 Braucot pa uzņēmuma teritoriju īpašu uzmanību pievērst virs pārvietošanās ceļiem izvietotajiem (šķērsojošajiem) elektropārvades, sakaru u. tml. vadiem kabeļiem un citiem šķēršļiem, lai tos neaizķertu, nenorautu.

- 3.27.5 Veicot darbus elektropārvades līniju aizsardzības zonā, strāvu vadošu daļu (vadu un tml.) tuvumā, nepievirzīt kravas satveršanas palīgierīces (kauss, dakšas, satvērējs u.c.) tuvāk šīm daļām par pieļaujamo attālumu (sk. tabulu).

Pieļaujamie attālumi līdz strāvu vadošām daļām.

Elektroietaisais veids	No kravas satveršanas palīgierīces (m.)
Gaisvadu elektrolīnijas ar kailvadiem līdz 1KV	1,0
Gaisvadu elektrolīnijas ar vērptiem piekarkabeļiem līdz 1KV	1,0
Pārējās elektroietaisais līdz 1KV	1,0
6KV – 20KV elektroietaisais, t.sk. gaisvadu elektrolīnijas ar izolētiem vadiem	1,0
110KV elektroietaisais	1,5
330KV elektroietaisais	3,5

- 3.27.6 Pārvietojoties kravai jāatrodas pēc iespējas zemāk, aizliegts pārvietošanas laikā kravu pacelt vai nolaist. Nebraukt ar paceltu kravu !
- 3.27.7 Veicot iekraušanas/izkraušanas darbus strauji nebremzējiet un neveiciet asus pagriezienus - brauciet vienmērīgi.
- 3.27.8 Iekraujot/izkraujot kravas no automašīnām, piebraucot pie krautnēm samazināt ātrumu. Iekraujot vai izkraujot kravas no automašīnām, pārliecinieties, vai automašīna ir nodrošināta pret izkustēšanos.
- 3.27.9 Nekraut kravas automašīnas kravas nodalījumā, ja tajā atrodas cilvēki.
- 3.27.10 Iegrābjot pārvietojamo kravu, materiālus kausā no kaudzēm, zemes, stumjot(arī stumjot ar lāpstu), pārliecināties, ka uz zemes, kur atrodas/nobērti birstošie materiāli(šķembas, zeme, u.tml.) nav šķēršļi – izvirzīti kanalizācijas aku vāki, lieli akmeņi u. c. Izvietot atzīmes par to atrašanās vietām un apbraukt tos.
- 3.27.11 Kraujot birstošas, putekļainas kravas pēc iespējas pārvietoties pa vējam. Nepieciešamības gadījumā strādāt pretputekļu maskā.

3.26 Strādājot ar diska kultivatoru

- 3.26.1 Traktoram pie diskiem jāpiebrauc, motoram darbojoties ar mazu griešanās ātrumu. Traktoristam visu laiku, nenoņemot kāju no sajūga pedāļa, jāskatās, ko dara piekabinātājs. Traktora kustības laikā piekabinātajam jāatrodas drošā zonā ārpus traktora un disku gabarītiem. Uzkarināšanas laikā jāatrodas ārpus uzkares mehānisma vilktņiem.
- 3.26.2 Pēc disku piekabināšanas ir jāizdara 2-3 disku pacelšanas un nolaišanas mēģinājumi, lai būtu drošs par piekabināšanu un hermētisko sūkņu savienošanu.
- 3.26.3 Pirms izbraukšanas uz lauka jāpārbauda traktora tehniskais stāvoklis, instrumenti. Līdzī ir jābūt speciāliem tīrītājiem disku attīrīšanai un paliktņim zem diskiem.
- 3.26.4 Transportējot diskus, jāizvēlas mazāk svarīgi ceļi vai arī apbraucamie ceļi.
- 3.26.5 Nakts laikā diskus transportēt aizliegts, ja nav pierīkoti gaismas atstarotāji.
- 3.26.6 Transporta ātrums pa ceļiem ar cietu segumu nedrīkst pārsniegt 20km/st., bet pa nelīdzeniem ceļiem - ne ātrāk kā 5km/st.
- 3.26.7 Aizliegts transportēt vairāksekciju diskus bez transporta stāvokļa fiksācijas tapām vai stiepņiem. Darba stāvoklī transportēt aizliegts.
- 3.26.8 Pirms darba sākuma vajag sagatavot lauku darbam, sadalīt lauku joslās, aizbērt vai atzīmēt bedres, akas, lielos akmeņus un citus traucēkļus. Atzīmēt apgriezīgu joslas. Apgriezīgu joslas platumam nedrīkst būt mazākam par divreiz maksimālo agregāta izmēru (garumu vai platumu, kas ir lielāks). Nedrīkst uzsākt darbu uz nesagatavota lauka.
- 3.26.9 Braukšana jāuzsāk laideni, bez rāvieniem.
- 3.26.10 Darba laikā pastāvīgi jāseko traktora un disku darba gatavībai. Ja kaut kas sabojājas diskošana ir jāpārtrauc un jāizbrauc no lauka ārā.
- 3.26.11 Pirms disku pacelšanas, nolaišanas un pagriešanās jāpārliecinās, vai tuvumā nav cilvēki un dzīvnieki, kā arī jālikvidē šķēršļi, kas var traucēt disku pacelšanu vai pagriešanu.
- 3.26.12 Pagriezienos ātrums ir jāsamazina. Pagriezieni jāveic ar paceltiem diskiem.
- 3.26.13 Aizliegts strādāt nogāzēs ar slīpumu, kurš lielāks par 20°.
- 3.26.14 Tuvojoties negaisam darbs ir jāpārtrauc.
- 3.26.15 Strādājot ar vairākiem agregātiem attālumam starp viņiem ir jābūt vismaz 20 metriem.
- 3.26.16 Zem disku rāmja vajag atrasties paliktņim zem katras sekcijas. Nedrīkst remontēt ja ir braukšanas stāvoklī. Gadījumā, ja vajadzīgs atvienot hidrošļūteni, sākumā rūpīgi atskrūvē skrūvi un pārliecinājušies, ka nav spiediena, to noņem.

3.27 Veicot sējumu un ganību ecēšanu

- 3.27.1 Vizuāli pārbauda lauku, tā reljefu, iegaumējot darbam bīstamākās vietas (slīpumi, atsevišķi augoši koki, elektropārvades līniju stabi u.c.).
- 3.27.2 Izvēlas lauka apstrādes veidu (apkārt laukam, apstrādes slejās, apstrāde no vienas malas).
- 3.27.3 Ecēšanu veic ar pazeminātiem darba pārnēsumiem, neizdarot asus pagriezienus, vizuāli pārbaudot darba kvalitāti.

- 3.27.4 Izdarot ecēšu remontu vai tehnisko apkopi traktora dzinējam jābūt noslāpētam un nodrošinātam pret izkustēšanos.
- 3.27.5 Pēc nepieciešamības pārbauda ecēšu tehnisko stāvokli, tās paceļot un izņemot no ecēšu tapām tajās iestrēgušos akmeņus, kokus vai augu atliekas. Tīrīšanu veikt ar palīgierīci (metāla lāpstīņu koka kātā), rokās uzvelkot darba cimdus un uzliekot aizsargbrilles.
- 3.27.6 Veicot remontu un tīrīšanu ecēšām jābūt nofiksētām mehāniski, hidrauliski vai nospiežot vārstu hidrosistēmas galvenajam darba cilindram.
- 3.27.7 Ecēšu tapu uzgriežņu pievilkšanai lietot tikai atslēgas, kuru izmērs atbilst uzgriežņa izmēram, atslēgas žokļiem jābūt paralēliem. Nedrīkst pagarināt atslēgas rokturi ar citu atslēgu (jālieto speciāli) pielāgotas caurules).
- 3.27.8 Braucot ar ecēšām ierobežotās brauktuvēs, jāievēro ecēšu darba platums, lai tas neiesprūstu vai ar tām neaizķertu šķēršļus.
- 3.27.9 Ja izbraucot ar koplietošanas ceļiem, ecēšas nav iespējams pārkārtot transporta stāvoklī, (samazināt darba platumu) traktoram ieslēdz tuvās gaismas lukturus un braucot jābūt sevišķi piesardzīgam.
- 3.27.10 Veicot ganību ecēšanu jāuzmanās, lai neuzbrauktu virsū zālē palikušajiem priekšmetiem (stabiņiem, elektriskā gana mietiņiem u.tml.).

3.28 Darbam ar kultivatoru

- 3.28.1 Traktoram pie kultivatora jāpiebrauc, motoram darbojoties ar mazu griešanās ātrumu. Traktoristam visu laiku, nenoņemot kāju no sajūga pedāļa, jāskatās, ko dara piekabinātājs. Traktora kustības laikā piekabinātajam jāatrodas drošā zonā ārpus traktora un kultivatora gabarītiem. Uzkarināšanas laikā jāatrodas ārpus uzkares mehānisma vilktņiem.
- 3.28.2 Pēc kultivatora piekabināšanas ir jāizdara 2-3 kultivatora pacelšanas un nolaišanas mēģinājumi, lai būtu drošs par piekabināšanu un hermētisko sūkņu savienojumu.
- 3.28.3 Pirms izbraukšanas uz lauka jāpārbauda traktora tehniskais stāvoklis, jāpārbauda atslēdzniecības instrumenti. Līdzī ir jābūt speciāliem tīrītājiem kultivatora attīrīšanai un paliktnītim zem kultivatora.
- 3.28.4 Transportējot kultivatoru, jāizvēlas mazāk svarīgi ceļi vai arī apbraucamie ceļi.
- 3.28.5 Nakts laikā kultivatoru transportēt aizliegts, ja nav pierīkoti gaismas atstarotāji.
- 3.28.6 Transporta ātrums pa ceļiem ar cietu segumu nedrīkst pārsniegt 20km/st., bet pa nelīdzeniem ceļiem - ne ātrāk kā 5km/st.
- 3.28.7 Aizliegts transportēt vairāksekciju kultivatorus bez transporta stāvokļa fiksācijas tapām vai stiepņiem. Darba stāvoklī transportēt aizliegts.
- 3.28.8 Pirms darba sākuma vajag sagatavot lauku darbam, sadalīt lauku joslās, aizbērt vai atzīmēt bedres, akas, lielos akmeņus un citus traucēkļus. Atzīmēt apgrieziena joslas. Apgrieziena joslas platumam nedrīkst būt mazākam par divreiz maksimālo agregāta izmēru (garumu vai platumu, kas ir lielāks). Nedrīkst uzsākt darbu uz nesagatavota lauka.
- 3.28.9 Braukšana ar traktora kultivatoru jāuzsāk laideni, bez rāvieniem.
- 3.28.10 Darba laikā pastāvīgi jāseko traktora un kultivatora darba gatavībai. Ja kaut kas sabojājas kultivēšana ir jāpārtrauc un jāizbrauc no lauka ārā.
- 3.28.11 Pirms kultivatora pacelšanas, nolaišanas un pagriešanās jāpārlicinās, vai tuvumā nav cilvēki un dzīvnieki, kā arī jālikvidē šķēršļi, kas var traucēt kultivatora pacelšanu vai pagriešanu.
- 3.28.12 Pagriezienos ātrums ir jāsamazina. Pagriezieni jāveic ar paceltu kultivatoru.
- 3.28.13 Aizliegts strādāt nogāzēs ar slīpumu, kurš lielāks par 20°.
- 3.28.14 Tuvojoties negaisam darbs ir jāpārtrauc.
- 3.28.15 Strādājot ar vairākiem agregātiem attālumam starp viņiem ir jābūt vismaz 20 metriem.
- 3.28.16 Zem kultivatora rāmja vajag atrasties paliktnītim zem katras sekcijas. Nedrīkst kultivatoru remontēt ja tas ir braukšanas stāvoklī. Gadījumā, ja vajadzīgs atvienot hidrošļūteni, sākumā rūpīgi atskrūvē skrūvi un pārliecinājušies, ka nav spiediena, to noņem.
- 3.28.17 Nedrīkst slēgt dzinēju, ja sviras sadalītājs atrodas "pacelšanas" vai "nolaišanas" režīmā.

3.28.18 Atpūsties drīkst tikai speciāli izraudzītā vietā lauka malā.

3.29 Strādājot ar minerālmēslu iestrādes mašīnām

- 3.29.1 Minerālmēslu izkliešanas ar traktoru uzmanīgi savienot. Savienojot traktoru ar minerālmēslu izkliešanas kardānvārpstu jāaptur traktors.
- 3.29.2 Jāpārliedz vai ir uzstādīti aizsargi kardānpārvadiem Ja šo aizsargu nav. mašīnas ekspluatēt aizliegts.
- 3.29.3 Cilvēki nedrīkst atrasties arī izkliešanas darbības zonā (tuvāk par 15...20 metriem).
- 3.29.4 Iekraujot minerālmēslus darbs jāorganizē tā lai darbinieki nenokļūtu putekļos, bet atrastos vēja pusē.
- 3.29.5 Sevišķi uzmanīgi jārikojas ar amonija salpetri, kas kairinoši iedarbojas uz ādu un gļotādu. Tas var radīt apdegumus it sevišķi tad ja āda ir jau bojāta un uz tās ir rētas.
- 3.29.6 Sacietējušu minerālmēslu sasmalcināšanai jālieto piemēroti darba rīki un mehānismi.
- 3.29.7 Strādājot ar minerālmēsliem, nedrīkst ēst, dzert un smēķēt.
- 3.29.8 Aizliegts izkliešanas uzpildīt ar minerālmēsliem pirms nav izslēgts un nav pilnīgi apstājušies.
- 3.29.9 Izkliešanas remontus, regulēšanas un tehniskās apkopes drīkst izdarīt pie nolaista agregāta un izslēgta traktora motora.

3.30 Darbā ar miglotāju

- 3.30.1 Uzmanīgi savienot miglotāju ar traktoru. Savienojiet un transportējiet mašīnu tikai ar tādiem traktoriem, kas tam ir piemēroti.
 - 3.30.2 Piekabinot mašīnas pie traktora trīspunktu hidrauliskās sakabes, obligāti jāsakrīt savienojamības kategorijām!
 - 3.30.3 Jāpārliedz vai ir uzstādīti aizsargi kardānpārvadiem Ja šo aizsargu nav, mašīnas ekspluatēt aizliegts.
 - 3.30.4 Ievērot piekabinātās/piemontētās mašīnas maksimālo noslodzi un pieļaujamo traktora asu un sakabes noslodzi! Nepieciešamības gadījumā brauciet ar tikai daļēji uzpildītu degvielas tvertni.
 - 3.30.5 Pirms vienpusīgi saliekat vai izliekat miglotāja stieņu sistēmu, nobloķējiet svārstību izlīdzinātāju. Ja svārstību izlīdzinātājs nav nobloķēts, miglotāja stieņu sistēma var sagāzties uz sāniem. Ja izliktā stieņu sistēmas izlice atsitas pret zemi, tas var izraisīt miglotāja stieņu sistēmas bojājumus.
 - 3.30.6 Lejot ķīmiskās vielas, jāuzmanās, lai tās neizšļakstītos un nenonāktu uz ādas, mutē vai acīs.
 - 3.30.7 Sevišķi uzmanīgi jārikojas ar augu aizsardzības līdzekļiem, kas kairinoši iedarbojas uz ādu un gļotādu. Tas var radīt apdegumus it sevišķi tad ja āda ir jau bojāta un uz tās ir rētas.
 - 3.30.8 Neizmantojiet miglošanas šķidrumu aku vai virszemes ūdeņu tuvumā.
 - 3.30.9 Neatstājiet sagatavoto miglošanas šķidrumu, neizlietoto augu aizsardzības līdzekli vai neiztīrītas augu aizsardzības līdzekļu kannas un neiztīrīto miglotāju bez uzraudzības, lai netiktu apdraudētas trešās personas.
 - 3.30.10 Aizliegts miglotāju uzpildīt ar šķidrumu pirms nav izslēgts motors un izsmidzinātāji nav pilnīgi apstājušies.
 - 3.30.11 Neveiciet miglošanu, ja vidējais vēja ātrums pārsniedz 5 m/s (lapas un tievi zari kustas).
 - 3.30.12 Strādājot ar miglotāju, nedrīkst ēst, dzert un smēķēt.
 - 3.30.13 Cilvēki nedrīkst atrasties miglotāja darbības zonā (tuvāk par 15...20 metriem).
- 3.31 Nesportēt ar kāju pa riepu, lai noteiktu vai spiediens tajā ir pietiekošs. Mainot bojātu riepu nodrošināt pret izkustēšanos ar stāvbremzes un paliktņu palīdzību. Domkratu novietot stabili un uz cieta pamata. Atskrūvējot riteni skrūves, neiekt ar kājām uz atslēgas. Veicot remontdarbus nelīst zem traktora, ja tā ir pacelts un balstās tikai uz domkrata.
- 3.32 Motora dzesēšanas sistēmas pārkaršanas gadījumā jebkādas darbības(izplešanās trauka vāciņa noņemšana u.c.), veikt tikai pēc dzesējošā šķidruma atdzišanas.
- 3.33 Aizliegts vadīt traktoru apavos, kuri nav aizsērējami vai aizsprādzējami (*t.s. iesļūcenēs*).

- 3.34 Visā darba laikā uzturēt tīrību un kārtību iekrāvēja kabīnē. Aizvākt visus priekšmetus no kabīnes grīdas kuri var pārvietoties (paripot, paslidēt) zem vadības pedāļiem un traucēt to darbību.
- 3.35 Braukšanas laikā ārpus uzņēmuma teritorijas jābūt uzmanīgam, koncentrētam un nenovērst uzmanību uz blakus lietām. Izpildīt visas **“Ceļu satiksmes noteikumu”** un Ceļu policijas darbinieku likumīgās prasības.

4. Darba drošības prasības ārkārtējās situācijās.

- 4.1. Ja rodas bīstamība un var notikt nelaimes gadījums, jāpārtrauc darbs un jāatstāj bīstamā zona. Ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem (risku) faktoriem, kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību.
- 4.2. Ja noticis nelaimes gadījums, nekavējoties jāsniedz pirmā palīdzība cietušajam, novērtēt situāciju un nepieciešamības gadījumā nogādāt cietušo medicīnas iestādē un paziņot par notikušo darba devējam. Ja nepieciešams, izsaukt ātro medicīnisko palīdzību (**Tālr. 113 vai 112**) un citus specializētos dienestus.
- 4.3. Ja uz traktora aizdegas degviela vai eļļošanas materiāli, jāpārtrauc degvielas pieklūšana uguns perēklim. Uzliesmojošos degvielas un eļļošanas materiālus jādzēš ar ugunsdzēsības aparātu, smiltīm, jāpārklāj ar brezentu. Aizliegts apliet liesmas ar ūdeni. Ugunsgrēka gadījumā izsaukt ugunsdzēsējus (**Tālr.112**), paziņot darba devējam un sākt ugunsgrēka likvidēšanu savas kompetences ietvaros ar pieejamajiem ugunsdzēsības līdzekļiem.
- 4.4. Ja noticis ceļu satiksmes negadījums:
- 4.4.1. nekavējoties jāapstājas, jāieslēdz avārijas signalizāciju vai jānovieto avārijas apstāšanās zīme vai mirgojošs sarkans luksturis, jārīkojas saskaņā ar ceļu satiksmes noteikumu prasībām, jālieto atstarojoša veste;
- 4.4.2. aizliegts pārvietot transportlīdzekli un citus priekšmetus, kas saistīti ar ceļu satiksmes negadījumu vai nelaimes gadījumu;
- 4.4.3. par notikušo ceļu satiksmes negadījumu paziņot policijai, pierakstīt liecinieku uzvārdus un adreses;
- 4.4.4. ja transportlīdzekļi vai citi priekšmeti, kas piederīgi ceļu satiksmes negadījumam, padara neiespējamu transporta kustību, jāatbrīvo braucamā daļa, iepriekš fiksējot transportlīdzekļa un priekšmetu izvietojumu un pēdu stāvvokli.
- 4.5. Pirms sākas negaiss, traktora vadītājam jābūt slēgtās telpās ārpus traktora .

5. Prasības darba drošībai, beidzot darbu.

- 5.1. Novietot traktoru uz līdzena laukuma, noslāpēt dzinēju, novietot vadības sviru neitrālā pozīcijā, nobremzēt traktoru.
- 5.2. Notīrīt no traktora netīrumus, apskatīt to un atklātos defektus novērst.
- 5.3. Traktoru noslēgt tā, lai tajā nevarētu iekļūt nepiederošas personas.
- 5.4. Izpildīt higiēniskās procedūras, nomazgāt rokas un seju siltā ūdenī ar ziepēm, ja iespējams, nomazgāties dušā.

SASTĀDĪJA: darba aizsardzības speciālists _____ S. Naglis